

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni. . . 6 "

Pentru România şi străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 286.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDAŢIA
ŞI ADMINISTRAŢIA
Târgul Inului Nr. 30.

se primesc la administra-
tra. Preţul după tariful
şi învalia.

Maşinările nu se în-
napoiesc.

Catarina Doamna Noastră.

De Dr. Valer Moldovan.

I.

E surprinzătoare puterea de asimilare ce-o exercită o şcoală sau un curent politic asupra aderenţilor săi. Dacă cunoaştem tesele fundamentale ale unei şcoli e foarte uşor să descoperim pecei de-o cugetare chiar şi în chestiunile de amănunt. Să luăm de pildă concepţia de viaţă şi ideile politice ale cercurilor feudal-conservatoare din Ungaria. Una din notele caracteristice a lor e preferinţa ce-o dau chestiunilor internaţionale, problemelor diplomatice. Simţesc instinctiv lipsa de-a abate gândurile cetăţenilor dela relele şi miserile de-a acuza, unde nu pot şi nu vreau să dreagă nimic.

De aici se explică slăbiciunea lui „Budapesti Hirap“ faţă de himera „Imperialistă“. Anul trecut a scris d-l Lovassy fost vicecomite în comitatul Turda Arieş un articol în chestia română. La cele dintâi şire puteai recunoaşte fisionomia gentry-ului din comitatul Bihorului şi a elevului lui Tisza. Aceleaşi clişee şi aceleaşi recepte. La început o sumedenie de fraze frumoase din domeniul politicii internaţionale, despre pericolul german şi cel slav, cari au predestinat pe cele două neamuri pe Maghiari şi Români ca să se apropie unii de alţii şi să trăiască în frăţietate. Frumos, foarte frumos! Dar când să ne deie un program de soluţie şi de sanare a multelor şi dreptelor dureri ale neamului românesc, ese la iveală în toată golatatea surprinzătoare lipsa de idei a întregii şcoli conservatoare.

Funcţionari români la administraţie, căi-va deputaţi români însă cu program guvernamental, deobligarea clerului român prin congruă, cînvenalii şi alte bunătăţi bugitare — iată alfa şi omega a înţelepciunii tuturor politicienilor acestei tabere.

D-l Lovassy ne spune verde, că idealul dănsului de tractare şi rezolvire a chestiunii de naţionalităţi e comitatul Bihor.

De fapt acest comitat e cel mai clasic şi mai patologic tip al

ideologiei gentry-lor în chestia naţională.

Bihorul e cuibul cel mai primejdios al dominaţiunii Tiszaiszte, al clicei egoiste, alcătuită din câteva familii de gentry. Aici găsim permanent câteva exemplare de „fidani de casă“ a domnilor: adică deputaţi români guvernamentali, aici găsim şi căi-va funcţionari administrativi „români“ după origine. Dar tot aici vom da şi de *poporul cel mai înapoiat şi mai uitat de Dumnezeu culturaliceşte şi cel mai stors şi mai persecutat economiciceşte*. Aferim d-le Tisza şi d-le Lovassy de un aşa ideal, de-o astfel de politică de naţionalitate.

Ochii noştri se îndreaptă înspre alte orizonturi, înspre alţi oameni. Oamenii, cari au mai puţine rădăcini în trecut, şi nu se pot provoca la diplome scrise pe piele. În schimb însă sunt pătrunşi de cuvintele de libertate, de democraţia adevărată a apusului.

Oamenii aceştia au înţeles, că atât pentru *poporul neaoş maghiar dela sate, cât şi pentru naţionalităţi nu a fost o mai mare nefericire decât dominaţia egoistă şi miopă a aşa numitei clase istorice a gentry-lor, cari în urma unei manevrări isteţe au ştiut să-şi perpetueze influinţa covârşitoare în stat şi sub pseudodemocraţia inaugurată la 1848 şi falsificată şi mai tare la 1867.*

În zilele aceste Ex. Sa mitropolitul Meşianu într-o convorbire cu un ziarist dela „Világ“ a exclamat plin de amărăciune, că d-l Iázi Oszkár e numai unul în Ungaria. Ceea-ce în limbajul politicienilor înseamnă, că curentul radical-democratic pornit de d-nul Iázi în revista XX Század, precum şi noua direcţie în chestia de naţionalitate inaugurată tot de gruparea aceasta sunt mult prea slabe şi şanzele de biruinţă cu mult prea depărtate decât să ne putem răzima politica noastră pe un astfel de factor politic încă în embrío.

Dar teza e pusă greşit. Deocamdată nu e vorba despre aceea, că oare mântuirea noastră cine ne va aduce-o mai curând şi mai sigur, Tiszaismul retrograd sau curentul democratic reprezentat prin d-l Iázi.

Intrebarea care aşteaptă un răspuns deschis şi categoric e următoarea:

Oare se uneşte cu moralul luptei şi a luptătorilor noştri, cari avem vecinic pe buze binele şi fericirea poporului nostru de ţărani, ca să ne alipim şi să ne inspirăm de-o grupare politică a cărei principiu de existenţă e deoparte căpătuaia unei coterii — numească-se ea clasă istorică sau pătură intelectuală — dealtă parte aproape totală ne glijare a intereselor de viaţă, de fericire şi de înaintare a masselor mari ale poporului?

Credem, că urmând pilda demoralizatoare a acestei coterii vom putea dobândi şi întări stăpânirea asupra sufletului poporului nostru, care mai aşteaptă şi altceva dela noi decât *solgăbirae de român, congruă şi cînvenalii?*

Şi în fine credem noi serios că ceata tristă a deputaţilor români guvernamentali din Bihor, un Silviu Rezei, Ioan Buteanu, Rednic Gabor sau Vasile Mangra sunt reprezentanţii frământărilor şi aspiraţiunilor acestui neam nenorocit?

Oare nu profanam memoria celor mii de bărbaţi mari sau mici, eroi slăviţi sau necunoscuţi, cari în decursul veacurilor au pus câte-o petricică la edificul neamului nostru, contribuind cu munca, cu jertfa lor la ridicarea nivelului cultural, la bunăstarea economică şi la trezirea conştiinţei naţionale a poporului nostru zdrobit trupeşte, dar mai ales sufleteşte în decursul veacurilor de robăgie? *Solgăbirae cari până au fost în funcţie au brutalizat şi exploatat poporul, preoţi cari nu şi pot stămpăra setea după mită, deşi nu sunt vrednici de ea: aceştia să fie reprezentanţii durerilor noastre şi a geniului românismului în faţa străinilor şi mai ales în parlamentul ţării?*

Mântuirea noastră prin noi înşine. Aceasta e maxima fundamentală a politicii noastre.

Iar în privinţa tacticii faţă de partidele şi curentele politice din ţară servească-ne drept cînsoară următoarele:

1. *Si ne ferim de ori ce legături cu partide şi grupuri politice, prin cari s-ar putea compromite şi altera caracterul idea-*

list şi democratic al luptelor noastre naţionale.

2. *Să urmărim cu simpatie caldă şi să încurajăm pe toţi acei concetăţeni maghiari, cari au dat dovezi de-o cugetare sincer democratică peste tot şi de-o concepţie largă şi civilizată în chestia de naţionalitate în special.*

În coloanele acestei gazete am avut prilejul adeseori să comentez nizuinţele puţinilor bărbaţi, grupaţi în jurul revistei „XX Század“. Acum când iară a păşit pe terenul publicităţii unul dintre aceşti luptători ai progresului şi ai adevărului cu un mănunchiu de migăloase cercetări istorice referitoare la trecutul neamului nostru, am ţinut de lipsă să anticipez aceste declaraţii, parte pentru legitimarea mea prin tragerea hotarelor până la cari merge simpatia mea faţă de aceşti oameni, parte ca punând faţă în faţa cele două poluri contrare de înţelegere a chestiunii noastre naţionale, se facă să se vadă în adevărata ei lumină valoarea cărţii d-lui Erdélyi (Aradi) Victor, apărută în zilele aceste, sub titlul pus în fruntea acestui articol şi a celui ce urmează.

Consiliu de miniştri. Sâmbătă s-a ţinut un consiliu ministerial, fiind prezenţi toţi miniştri afară de Serényi, care nu se afla în Budapesta. Consiliul s-a ocupat cu afaceri corente.

Conferenţa ambasadurilor. Agenţia Reuter a înţeles că întrunirea de aliaţi a reuniunii ambasadurilor din Londra s-a ocupat mai ales cu nota periturilor care va fi trimisă aliaţilor. S-a hotărât din nou — nu ştim pentru a căta oară — ca marile Puteri să intervină cu toată energia în capitalele statelor balcanice pentru ca pacea să se încheie cât mai curând.

Turcia şi tripla alianţă. Din Constantinopol se anunţă o apropiere a Turciei faţă de tripla alianţă. Anume ministrul român din cabinetul turcesc Başaria, a comunicat că Turcia a făcut demersuri pentru intrarea ei în tripla alianţă spre a putea duce o politică ostilă Rusiei şi statelor balcanice aliate.

Spiritismul.

de M. Strajan.

Credinţa în spirite şi în arătarea spiritelor este foarte veche; ea s'a născut poate deodată cu omul, pentru că ea face parte din religionea popoarelor. Halucinaţiunile şi alte fenomene anormale ale sufletului, cari au început a se explica azi în mod ştiinţific, şi chiar visurile, cari le are ori ce om în somn, se credeau cândva, şi se cred chiar şi azi de către oamenii fără cultură, ca apariţiuni ale spiritelor. Sunt unele persoane, cari au ajuns celebre prin viziunile lor. Cine nu cunoaşte din istorie s. e. măreţele vedenii ale Ioanei D. Arc, ale glorioasei eroine, numită Feciora dela Orleans, a cărei aniversare de 500 de ani au serbat-o Francezii anul trecut, 1912, şi care a fost trecut în numărul sfinţilor.

Dela începutul veacului trecut spiritismul a început a se propaga ca o învăţătură ştiinţifică. Astăzi sunt societăţi spiritiste, ai căror membri caută să facă preseliţi, şi e o întregă literatură spiritistă, de cărţi, ziare şi reviste. Această nouă doctrină se deosebeşte de credinţa creştină în existenţa şi nemurirea spiritelor, numită *spiritism*, în mai multe puncte de vedere. Aşa, întâiu, spiritiştii cred că unii oameni ar avea puterea de a chema şi

de a face să li-se arete spiritele celor morţi, şi de a se pune în comunicaţiune cu ele, ca să le spună viitorul şi felurile faptele şi întâmplări din viaţa prezentă a oamenilor şi din trecut. Aceşti oameni, numiţi altădată vracoi, vrăjitori sau gâctori, se zic azi *medium-uri*, adică mijlocitori între lumea noastră şi a spiritelor. Acest dar se cred a-l avea mai mult femeile, şi ele împlinesc acelaşi rol, care-l aveau în vechime pitonisele sau sibilele în oraculele dela Delphi, Cumae, sau alte locuri sacre, iar la Romani augurii şi haruspicii.

Alte două însuşiri, prin cari spiritismul se deosebeşte de spiritualism, sunt pretenţiunea de a avea o temelie ştiinţifică, de a se întemeia, nu pe credinţa ca spiritualismul, ci pe datele observaţiunii şi experienţei; a doua, pe când spiritualismul, (înţeleg credinţa poporului, căci ca doctrină filosofică spiritualismul are mai multe variaţiuni) îşi închipuieşte spiritele sub o formă cu totul nematerială şi în câteva deosebită de forma omenească, — ingerii şi cherovimii d. e. se închipuiesc cu aripi, — spiritismul atribuie spiritelor «corpuri astrale», (din stele) cu forme curat omeneşti, însă compuse din substanţă eterică, prin urmare imponderabilă, fără greutate, ca şi eterul din spaţiu interplanetar al lumii, care se deosebeşte de substanţa condensată, cum este aerul, apa, şi corpurile solide de pe pământ, prin lipsa puterii de gravitaţiune.

Corpurile astrale ale spiritelor sunt asemenea idelilor lui Platon, cari, după teoria acestui filosof, sunt prototipurile sufletelor omeneşti din lumea ideală. Ele sunt fără început şi nemuritoare; sunt tipurile, după cari se formează trupurile materiale ale oamenilor, în cari ele se intrupează şi pe cari le conduc. Fiecare om are spiritul său, genul său, numit în religionea creştină ingerul păzitor, care-l conduce în viaţă şi care nu se naşte şi nu moare odată cu omul. Alături cu lumea materială şi peritoare, spiritele formează o lume deosebită şi veşnică, asemenea lumii ideale a doctrinei platonice.

Pentru ce dar spiritele, nemuritoare şi fără suferinţe, se intrupează în corpuri omeneşti, atât de defectuoase faţă cu prototipurile lor, şi atât de supuse la tot felul de dureri şi, după o scurtă existenţă, morţii? Care este înţelesul şi scopul lumii materiale, atât de plină de rădăcirii şi primejdii? La această întrebare spiritiştii răspund, că soopul intrupării spiritelor este desăvârşirea şi înaintarea către idealul perfecţiunii, către Dumnezeu. Nemărginitul, fiinţa dumnezească se intrupează şi evoluează până la om. Dar individualizată odată, ea nu şi mai părăseşte forma sa individuală; aceasta rămâne ca corp astral şi nemuritor.

Iată dar şi noua idee filosofică a evoluţiunii aplicată, ce e drept cam pieziş aplicată în doctrina spiritistă. Ar-

gumentele, pe care se întemeiază spiritismul, sunt fenomenele sufletete anormale, ca presimţirea, telepatia sau vederea în depărtare, vederea în trecut şi viitor, visurile fatidice cari adică prezic faptele şi întâmplări viitoare, vedeniile, fenomenele hipnotismului şi somnambulismului. Precum visurile, halucinaţiunile şi iluziunile optice au putut introduce în mintea oamenilor necultivaţi convingerea despre existenţa reală şi obiectivă a acestor apariţiuni; aşa spiritiştii, plecând dela numitele fenomene sufletete, sunt convinşi şi vor să convingă şi pe alţii despre existenţa obiectivă a spiritelor şi a lumii spirituale, în care vede viziunarii şi care e necunoscută celorlalţi oameni.

Azi şi mulţi oameni de ştiinţă se zic aderenţi ai spiritismului, fie din convingere, fie poate numai de formă, crezând că această doctrină e un puternic sprijin al religiei şi prin urmare folositoare mulţimei. Această convingere a îndemnat poate şi pe Haşdeu, dacă nu o «nar» sguidire sufletescă în urma morţii fiecei sale, ca să scrie ultima sa carte «Sic cogito» (Aşa cuget), ca un fel de confesiune şi tot deodată evangheliu spiritistă. Însă, precum ne arată Kant în tratatele sale despre «Religiune între marginile raţiunii» şi despre originea sistemelor solare sau «istoria naturală a cerului» cel mai tare raşon al religiei este însăşi ştiinţa naturii, dacă sub religione nu înţelegem nu-

Roadele episcopiei de Hajdudorog.

Întinderea agitaţiunii, provocată de vizitele vicarului Iackkovici. — Deţinert în massă. — Sedinţa comisiei administrative.

Ziarele maghiare continuă să înregistreze amănunte alarmante despre agitaţiunea din comunele sătmărene, vizitate de noul vicar de Hajdudorog. Din rapoartele aceste rezultă, că întregul aparat administrativ sătmărean e în picioare pentru a reprimă cu toate mijloacele posibile izbucnirea revoltei poporaţiunii române gr. cat., care e prezentată ca *generala* în întreg comitatul şi condusă de „preoţimea valahă“. *Comuna Mofhinulmic a fost asediată de gendarmi, cari au escortat în miezul nopţii pe preotul Mureşian împreună cu numeroşi ţărani la procuratura din Sătmar, unde decurg interogatoriile.*

Iată amănuntele mai nouă relate de ziarele maghiare:

Primpretorele din Careii-mari Madaras Stefan a descins alaltăeri în comuna Mofhinul mic pentru a face ancheta contra vinovaţilor, cari au proferat cunoscutele inzulte la adresa vicarului Iackkovici. Ancheta a durat de dimineaţa dela oarele 10 până noaptea la 11, când primpretorele a arestat 13 ţărani, între carşi şi pe *preoţele Mureşian, trimiţându-i sub o escortă puternică de gendarmi noaptea la 2 oare în închisoarea procuraturii din Sătmar.*

Părintele Mureşian a negat la început — scrie «Magyar Kurir» — totul, a refuzat orice fasiune, mai târziu însă după multe ameninţări a mărturisit totul, (!?)

Primpretorele Kécsesy László a trimis alaltăeri fişpanului Csaba Adorján următoarea telegramă:

«Am însoţit pe vicar în comuna Dobra. Populaţia e îndârjită până la fanatism. Cu toată asistenţa gendarmilor însulele au fost inevitabile».

Fişpanul a trimis subalternului său instrucţiuni telegrafice să înceapă imediat ancheta pentru descoperirea instigatorilor şi vinovaţilor şi să-i aresteze

Comisia administrativă a comitatului Sătmar a discutat Sâmbătă însulele proferate la adresa vicarului. Preşedintele comisiei, a spus că în urma *agitaţiei instigatorilor fanatismul românilor a început să se extindă asupra întregului comitat*. Procurorul Iakó Sándor a declarat că procuratura e în permanenţă şi gata în tot momentul să înceapă ascultarea celor deţinuţi.

mai forma ei, adică dogmele şi riturile ei confesionale, ci mai mult fondul, adică credinţa şi simţământul religios, dacă şi religionea şi ştiinţa sunt înţelese şi aplicate într'un spirit destul de larg şi de tolerant.

Dnii Prell şi Haşdeu vor să înşire între alţii şi pe Schopenhauer între spiritiştii, confundând astfel idealismul filosofic al acestuia cu spiritismul. Haşdeu, în «Sic cogito», consideră pe om constituit din trei părţi: sufletul, care e nemuritor; organismul astral, gazos sau eteric al sufletului, asemenea nemuritor; şi organismul trupesc, muritor, format după modelul celui astral. Existenţa organismului astral, necesară pentru intruparea şi manifestarea sufletului ca participant din Dumnezeu. Haşdeu o întemeiază pe vis şi pe fenomenele sufletete anormale, înrudite cu visul, cum sunt somnambulismul, hipnotismul, vederea în depărtare, în trecut şi în viitor, ş. a. Toate aceste fenomene, Schopenhauer, de acord în aceasta cu cele mai noi lucrări ale psihofisiologuştilor de astăzi asupra acestor fenomene, deşi el a scris tratatul său despre visuri la 1854, le atribuie «organului visurilor», cuvânt sub care el înţelege creurul, pus în mişcare prin impresiunile venite din lăuntrul organismului, din vatra vieţii vegetale. Haşdeu le explică prin organismul eteric din

După mai multe interpelări, comisia a hotărât să ia cele mai draconice măsuri de represiune contra Românilor din Sătmăruș și a constatat că actuala situație nu poate fi schimbată decât numai adresa guvernului și autorităților bisericești câte un manifest.

După știri mai noi sosită fișpanului Csaba Adorján vina pentru aceste turburări ar purta-o preoțimea, care a agitat de luni de zile populația. Anchetă și arestările continuă.

Din rapoartele ziarelor maghiare rezultă faptul neîndoios, că poporul și preoțimea sătmăreană română sunt dați pradă celei mai nemiloase persecuții din partea organelor administrative. Procuratura lucrează zi și noapte pentru căutarea „viștoarelor” și în câteva zile numărul țărănilor și preoților noștri arestați și escortați va fi de sute de oameni. Fiindu-ne prea bine cunoscută procedura sumară a fibrișilor și gendarmilor la astfel de prilejuri, țărăni noștri vor fi luați cu sutele dela munca câmpului și ținuți cu săptămâni în temnițele Sătmărușului!

Se impune de urgență, ca fruntașii noștri din acele părți, dar cu deosebire deputații noștri, cari au cutierat acele ținuturi, să se prezente la fața locului, pentru a da bieților noștri țărani, rămași fără scul, tot ajutorul posibil. Aceiași datornici se impune și forurilor competente ale bisericii gr. cat. române intervenind la guvern și la capul bisericii catolice pentru ușurarea soartei țărănilor noștri, pe cari amărăciunea pricinuită de deslipirea lor de biserică străbună i-a făcut să-și piardă răbdarea îndelungată.

Din știri particulare ce ne sosesc rezultă, că din comunele inundate de gendarmi s'au trimis telegrame la Roma, Viena și Oradea-mare. Pentru ca aceste telegrame să aibă însă efectul dorit, se impune o acțiune generală și energică din partea tuturor forurilor noastre competente, pentru a se pune capăt războiului înfricoșat al credinței, izbucnit în sufletele Românilor sătmăreni.

A sosit momentul faptelor neșovăitoare și credem, că fruntașii neamului și ai bisericii gr. cat. române își vor ști face datoria în aceste clipe istorice, prin care trece mult încercata noastră biserică gr. cat. română.

Aplanarea conflictului cu Muntenegru se trăgănează din nou cu toată blocada flotei internaționale. Bombardarea orașului Scutari s'a reluat din nou. Alte știri spun, că Muntenegrenii sunt indignați în contra Italiei, care nu le apără îndeajuns interesele.

Mai nou se anunță, că guvernul muntenegrean, cu toată supărarea regelui Nichita, e dispus să examineze ofertele de compensații formulate de Puterile mari.

Blocada continua întracerea în mod energic de-alungul litoralului Mun-

tenegrean. Mai multe vapoare au fost oprite să debarce.

O convenție secretă turco-angleză. Cu privire la sfera de influență asupra Fersiei e mare rivalitate între Rusia și Anglia. Se crede, că după ce se va termina războiul balcanic, aceasta rivalitate va produce un conflict mai acut între cele două puteri. Ca un preludiv al acestuia se remarcă o convenție, ce a încheiat-o Anglia cu Turcia cu privire la golful perzic. Despre convenția aceasta corespondentul ziarului »Berliner Tageblatt« a trimis ziarului următoarea informație telegrafică:

Din sursă autorizată aflu, că de curând s-a încheiat o convenție secretă între Turcia și Anglia, referitoare la golful perzic. Despre cuprinsul convenției până acum n-am putut afla nimic.

Silistra a României.

Ziarul »Seara« aduce în nrul de ieri următorul comunicat important:

Ședința de azi (Vineri) a conferinței ambasadorilor dela Petersburg a fost hotărâtoare în chestia diferendului nostru cu Bulgaria.

În protocolul semnat azi dimineață de toți reprezentanții puterilor s'a prevăzut cedarea orașului Silistra României, cu toate forturile ei și cu un teritoriu de 10 kilometri spre Bulgaria.

Cu toată intervenția Triplei-Alianțe, cu privire la cedarea unei fășii din teritoriul bulgar la Marea Neagră, nu s'a putut obține aprobarea celorlalte Puteri, astfel că în această privință cererile României au fost respinse.

Puterile și-au luat însărcinarea ca să facă Bulgaria să se supue fără rezistență deciziunilor luate la Petersburg, puterile socotind, că Bulgaria a căpătat destule compensații teritoriale în altă parte.

Tot în conferința de azi dimineață de la Petersburg s'a luat la cunoștință, că conferința ambasadorilor la Londra a aprobat în totul desideratele României cu privire la viitoarea situație a Românilor Macedoneni și s'a ratificat lucrările congresului dela Londra.

Aceste decizii se vor aduce la cunoștință oficial numai după încheierea păcii între aliații balcanici și Turcia și din aceleași motive nici din partea României nu se face acum nici o comunicare.

Guvernul român a obținut astfel, pe cale pașnică, deplin succes, în ceea ce privește cererile sale pentru rectificarea graniței și luarea în considerație a intereselor conaționaliilor din Balcani.

Ceea ce este important pentru România este fraza, pe care reprezentanții Puterilor au trecut o în protocolul încheiat azi frază, care sună astfel: »Prin obținerea Silistrei de către România Puterile sunt măgulite de a fi reparat nedreptatea suferită prin tratatul de la Berlin, România primind astăzi o frontieră naturală, care asigură stăpânirea Dobrogei.«

D. Dimitrie Ghica, reprezentantul României la conferința ambasadorilor dela Petersburg, a sosit Sămbătă la amiază, cu trenul de Vărciorova la București. D-sa a adus guvernului român protocolul încheiat la Petersburg. Guvernul nu va face nici o comunicare oficială asupra acestui protocol de cât după încheierea păcii dintre Turcia cu statele balcanice.

Cu toate aceste unele știri din Petersburg spun, că în conferința de Vineri încă nu s'a adus o hotărâre definitivă în chestia diferendului bulgaro-român. O nouă ședință, deastădată ultimă, se va ține mâine, Marți.

»Fester Lloyd« află din Viena, că în chestia româno-bulgară — cu toate știrile de până aci — nu s'a luat încă hotărâre definitivă. Până acum nu s'a stabilit decât singur faptul, că tripla alianță a convins puterile triplei înțelegeri despre îndreptățirea dorințelor României. Nu se știe dacă silințele triplei alianțe de a asigura Bulgaria! eventuale compensații pentru conciliația ei, vor avea același succes, cel puțin așa reese din atitudinea unei părți a ambasadorilor. Tratatul în această

chestiune vor fi continuate Lunia viitoare.

»Deutsche Tageszeitung« află din Roma, că sub titlul de »răscumpărare a edificiilor publice« România va plăti Bulgariei 30 de milioane drept despăgubire pentru Silistra.

Actuale.

— În interesul maghiarilor din Ardeal. — Un nou conflict cu Sărbia. — Greva în Belgia. —

Din Cluj se anunță, că la propunerea contelui Bethlen István comitatele din Ardeal au hotărât, ca să trimită o deputație la prim-minstru și la ministrul de agricultură cu solicitarea, ca guvernul să ia dispoziții legislative pentru salvarea maghiarimii din Ardeal. Deputațiunea va fi condusă de viceșpanul din Cluj Dózsa și va sosi la Budapesta în 19 l. c. unde va fi primită de ministrii amintii mai sus. Deputațiunea se alcătuiește din viceșpanii comitatelor ardeleni, din deputați și alți notabili unguri din Ardeal.

Acțiunea aceasta a gentry-ilor ardeleni se bazează pe două falșități și minciuni. Nu e adevărat, cum am arătat de alte ori, că în Ardeal se ruinează materialicește Maghiarii. Adevărul e, că să ruinează conții și gentry-i, dar din vina lor.

A doua minciună e, că nu comitatele ardeleni, între cari sunt și românești, trimit deputația la Budapesta, ci resturile de nemeși scăpătați și acțărâți în oficiile comitatense, identificându-se pe nedrept și cu maghiarismul și cu comitatele. În o țară cu raporturi normale e astfel de deputațiune nici n-ar fi luată în seamă.

La ministrul de externe din Viena, au sosit știri alarmante din Belgrad cu privire la organizarea boicotului contra mărfurilor austro-ungare, despre care am făcut amintire.

Boicotul începe a lua proporțiuni îngrijitoare. S-a convocat un congres al Camerelor de comerț din Serbia, care a decis cu unanimitate de voturi proclamarea boicotului și se cere și aliaților să facă același lucru.

În cercurile vieneze mișcarea aceasta este urmărită cu o vie îngrijorare. Se dă ca sigur, că în cazul când deciziunea congresului Camerelor de comerț sârbești se va pune în aplicare, situațiunea politică va fi din nou tulburată și un nou conflict austro-sărb va izbucni cu toată furia.

Referitor la boicot corespondentul din Belgrad al ziarului »Narodny Listy« din Praga a primit următoarele informații de la condacătorul mișcării de boicot:

— Am proclamat boicotul și în răstimp de două săptămâni hotărârea va fi executată pe toată linia. Toate firmele mai însemnate se vor asocia la această mișcare, iar celor dizidente le vom detrage creditul. În fruntea boicotului stă Ristic, președintele Camerei de comerț din Belgrad. În Austro-Ungaria nu se va mai face nici o comandă, iar cele de până aci vor fi stornate.

La întrebarea ziaristului dacă boicotul se va extinde și asupra mărfurilor din Boemia, interlocutorul a răspuns:

Boicotul e contra tuturor mărfurilor din Austro-Ungaria, în consecință nici Boemia nu poate face excepție.

Boicotul s'a decis în urma atitudinii ostile a Austro-Ungariei față de situația economică a Serbiei. Aceasta s'a accentuat în conferința comercianților și industriașilor sârbi, ținută zilele aceste în Belgrad și în care s'a decretat boicotul.

Pe astăzi 14 l. c. a fost terminat proclamării grevei generale în Belgia. Referitor la grevă, se scriu următoarele din Bruxelles:

Asupra desfășurării evenimentelor e o mare nesigurăță. Probabil în a doua jumătate a lunii Aprilie întreagă vieța economică a țării va fi paralizată. Lucrătorii dela căile ferate și cei din uzinele statului nu vor lua parte la grevă, deși cei mai mulți dintre ei sunt socialiști.

Conform ultimei statistice din Bruxelles, sunt un milion trei sute de mii de muncitori, dintre cari cel puțin

o jumătate de milion se vor pune în grevă. Marele magazine de modă și comercianții au adus la cunoștința clienților lor că lucrătorii vor depune lucrul în ziua de 15 Aprilie.

Tipografil — cu excepția celor de la ziare — vor participa de asemenea la grevă dar socialiștii vor face tot posibilul pentru a nu împiedeca apariția ziarelor.

Iluminatul orașelor însă e în pericol. Din cauza grevei probabil și deschiderea expoziției universale din Gand va fi amânată până la sfârșitul lunii Mai. La această expoziție statul și administrația orașului Gand a cheltuit peste 30 milioane de lei.

Se afirmă că guvernul nu va capitula nici în cazul când greva va dura mai mult decât se erede la început.

Dacă muncitorii nu își vor putea atinge scopul — votul universal — vieța economică a țării va suferi totuși o grea lovitură. Se așteaptă ca regele Albert să găsească o soluție împăciuitoare.

Din Bruxelles se mai anunță următoarele:

Partidul muncitorilor a declarat, că începând cu ziua de azi, se pun în grevă 400 mii de lucrători. Guvernul crede, că vor fi pe jumătate. Populațiunea e foarte neliniștită. Marți se întrunește parlamentul, unde socialiștii vor obstrua și vor produce scene violente. În caz de turburări, guvernul intenționează a proroga ședințele camerei.

O desmințire. »Tel. Rom.« publică următorul comunicat:

Răspândindu-se tot mai mult fama greșită, că Escelenta sa înaltpreasfințitul Arhiepiscop și mitropolit al nostru Ioan Mețianu, ar fi dat o circulară, în care îndrumă preoțimea din arhidieceză să nu primească în sărul bisericii gr. cat. române pe credincioșii alor confesiuni, cari din convingere ar voi să treacă la biserica noastră: suntem autorizați să desmințim svonul acesta, care nu corăspunde adevărului.

Războiu și pace.

— Comunicatul ministrului rus de externe. — Impresia produsă de comunicat. — Greva austriacă. —

Ministrul de externe al Rusiei, Sazonov a publicat Joi săptămâna trecută un comunicat mai lung, privitor la război și pace. Scopul comunicatului este a legitima politica și atitudinea guvernului rusesc în chestiunile Balcanice, înaintea poporului rusesc, a aliaților Balcanici și a Europei. În comunicat se accentuează, că războiul s'a putut localiza numai așa, că puterile mari au renunțat la favoruri teritoriale, dar situația creată prin războiu trebuie să se aducă în consonanță cu interesele lor.

Se spune apoi în comunicat, că Rusia s'a silit a asigura aliaților Balcanici fructele triumfului lor, dar în interesul păcii a aflat necesar a se învoi cu anexarea orașului Scutari la Albania. Comunicatul arată apoi că Scutari, cu împrejurimile lui locuite numai de albanezi, în număr de vre-o 200 mii, ar fi fost nu favorabilă, dar desastroasă pentru Muntenegru. Se fac reproșuri regelui Nichita, că nu sistează împraturarea orașului Scutari. Speră însă că aceasta va urma, cum a urmat și retragerea trupelor sârbești de la Scutari. În chipul acesta se va aplană calea păcii, pe care o dorește toate popoarele.

Pe când zările rusești guvernamentale, cum e d. e. »Zemscina«, »Ritch« etc. sunt multumite cu comunicatul, panslaviiștii războinici îl desaproabă și prețind demiterea lui Sazonov.

În Berlin comunicatul a făcut o impresie bună, căci din el se vede intenția de pace a Rusiei oficiale.

Față de cele enunțate în comunicat semioficiosul ministrului nostru de externe »Fremdenblatt« declară, că speranța exprimată în energia acordului puterilor pentru realizarea deciziunilor comune s'a aprobat până la sfârșit și a fost confirmată prin două evenimente, anume prin blocarea efectivă a coastei între Antivari și Imbucătura Drinei și prin declarațiunea guvernului rusesc cu privire la atitudinea sa în chestiunea Scutarilor, care nu lasă nici o îndoială asupra unanimității puterilor. Rezultă din aceasta, că Rusia în ce privește Scutari insistă nu numai teoreticește chiar în punctul de vedere același ca al celorlalte puteri, dar chiar consideră, că sunt necesare măsurile luate pen-

tru a se rupe împotrivirea muntenegreană.

Este important, că declarațiunea rusă își apropie în mod expres argumentele cari se bazează pe principiul naționalității și pe caracterul curat albanez al Scutarilor, argumente ce au fost dela început prezentate în favoarea încorporării Scutarilor la Albania autonomă. În modul acesta declarațiunea rusă refuză ori-ce legitimitate ipotezei tendențioase cu privire la caracterul antislav al acțiunii europene contra Muntenegruului. Cestiunea Scutarilor neputând să fie privită complex regulată, energia unanimității politice europene dă loc a se spera, că cestiunea albaneză după mari sacrificii din partea Austro-Ungariei și Rusiei pentru regularea de acord a acestei cestiuni, își va afla soluțiunea fără surprinderi.

Un semestru de muncă.

Activitatea societății »Fetru Maior« din Budapesta pe semestrul prim al anului școlar 1912/13.

(Fine).

Conferențele schițate până aci n'au un interes pur literar, ci sunt mai mult discursuri de propagandă. Tot în cadrul acestora încep și conferințele domnului Victor Vlad despre sport. În ele d'nu Vlad ne-a făcut o iconă a mișcării sportive în diferitele state înaintea în cultură, cari jertfesc sume fabuloase pentru sprijinirea ei. Ne expune motivele, cari stau la baza pornirii acestei mișcări. În prima linie e orgoliul național, de a-și arăta fiecare neam superioritatea pe toate terenurile. E goana după glorie. Al doilea motiv mai puternic e instinctul de conservare, care a întezărit efectele minunate ale sportului întru educarea voinții, disciplinarea și înviorarea nervilor, întărirea coeziunii și întru cultivarea simțului național. Faptele sportivilor finlandezi, boemi, croaiți, poloni, a acestor popoare subjugate ca și ale celor englezi, germani, scandinavi față de ale demoralizaților Ruși sunt o dovadă strălucită a folosului sportului. Necesitatea înființării sportului românesc ni o impun mai ales atitudinile noastre, cari pe atâți tineri români li sillesc impulsiv, să se înscrie membri ai cluburilor ungurești, unde nu numai, că sunt cel mai bun element, aducând glorie pentru streini, dar sunt amenințați chiar a se desnaționaliza. Și făcând sport vom avea totdeauna în clipele de repaus o ocupațiune aleasă, priincioasă sufletului.

Prin această propagandă d-l Vlad pune la îndemna societății noul mijloc de activitate conform spiritului timpului; pe lângă vechile tendințe de a ne cultiva numai spiritul ni-se impune astfel o dezvoltare armonioasă a tuturor facultăților omului.

Pe lângă aceste lucrări de propagandă au mai fost 2 de interes pur științific.

Dl Teodor Neș ne-a ținut o prelegere liberă asupra »Legilor, pe cari se bazează ascenziunea smelui și aplicarea acestora la construirea aeroplanului.«

Dl George Lazar ne a citit o conferință despre: »Ipnotism și Sugestiune.«

Scopul acestor lucrări a fost de a ne pune în curent cu diferite chestii științifice actuale și interesante.

O prelegere liberă ne-a mai ținut dl Vasile Caba despre cursurile de vară dela Vălenii-de-Munte. Ne-a povestit deschiderea sărbătorească, animația, interesul profesorilor și al ascultătorilor și însemnătatea acestor cursuri, cari sunt o adevărată școală a neamului. Această prelegere e introdusă la o serie de conferințe, în cari dl Caba ne va reasuma prelegerile mai însemnate ținute la Vălenii-de-Munte.

În anul acesta am introdus și obiceiul de a ține prelegeri libere pentru popularizarea literaturii mai nouă românești. Până acum dl Vasile Stoica a ținut trei astfel de comentarii: — despre »Strigoie« lui Eminescu, »Puiul« lui Brătescu-Voinesti și despre »Carmen Saeculare« al poezilor D. Anghel și St. Olosif. Aceste explicații au fost însoțite și de recitări din operele respective.

Pe terenul literaturii frumoase s'a produs puțin. Singur dl Vasile Stoica ne-a citit o traducere din A. Ady.

Declamatori de asemenea am avut puțini, numai pe Dl George Comșa, care ne-a declamat o poezie de Vasile Alexandri și una de Grigore Alexandrescu.

Ne-am îndreptat însă privirile spre lucruri mai practice și mai folositoare.

Astfel pe lângă nuzința de a înfripa o mișcare sportivă am reînființat corul și am înființat orchestra societății, a căror necesitate o simțiam pentru educarea noastră. Iar înființând orchestra am dus la îndeplinire și ultima dorință a întemătorilor societății.

1) B. P. Hașdeu, »Sic cogito«, p. 63.

Dintre hotararile mai importante, cari sunt de interes general, amintim urmatoarele:

- a). compunerea unei statistice a studentilor romani din Budapesta, care sa ne dea lamuriri suficiente, atat despre situatia materiala, cat si despre drumul urmat in anii lor de studiu;
b). introducerea esarpei albastru-auriu-albastru ca semn al societatii noastre;
c). introducerea si cultivarea sportului precum si propagarea lui in patrie cat mai largi.

Tinem, sa accentuam mai ales partea referitoare la introducerea sportului, pentruca suntem convinsi, ca urmand si propagand cu staruinta directia aceasta vom ajunge in curand la o adevarata renastere a energilor, cari astazi dormiteaza inca atat in tinerimea noastra de dincoace cat si de dincolo de Carpati.

Am tinut, sa spunem lucrurile acestea, - si nadajduim, ca societatile studentesti surori vor face si ele asemenea, - ca astfel supunand unei critici publice faptele noastre sa primim nu numai indemnuri ci si indrumari mai sanatoase, de cum le-am avut pana acum.

Vom primi cu dragoste observatiile juste, ce ni se vor face si invatamintele, ce le vom culege din alte rapoarte similare.

Noi asa am vazut si asa am lucrat. Ne-am nuzit insa in totdeauna spre mai bine. -

Budapesta, la 10 Martie n. 1918.
Vasile Stoica. Andrei Crdeim.
președinte. notar.

Predica

costia ieri in 31 Martie v. in biserica Sf. Nicolae din Schei de parintele protopop, Dr. Vasile Satta.

In numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Dragii mei parohieni,

Era înainte de praznicul Paștilor. Seara, la cină, jur împrejurul d-lui Cristos toți cei 12 apostoli ai săi,

o liniște, de nici musca nu să auzia... De odată d-l Cristos, fără să zică nici un cuvânt, să scoală dela masă, își aruncă haina de de-asupra la o parte să încinge cu ștergarul și toarnă apă, în spălător.

Toți învățăceii săi rămân incremențiți... nu știau, ce vrea să facă... Apoi le-au spălat la toți picioarele și le-au șters cu ștergarul, cu care s'a încins.

După câteva minute a zis: »Și voi curăți sunteți, ci nu loți«.

...Și a îmbrăcat haina și s'a așezat iar la masă.

Învățăceii tremurau.

...Intr'un târziu adăuse: »Cel ce mănâncă cu mine pâine, a ridicat asupra mea călcăiul său«.

Spaima apostolilor a devenit și mai mare.

Iară Isus »s'a turburat cu duhul și a măririsit și a zis: Amin, amin zic vouă, că unul dintre voi mă va vinde pe mine«.

La aceste cuvinte: Pare că un fulger din cer trăsese în mijlocul apostolilor... Au amuțit.

De tot târziu revenindu-și în fire unul dintre ei, pe care-l iubia Isus mai mult și stetea cu capul plecat pe pieptul Mântuitorului, a îndrăznit și l'a întrebat: Cine e, Doamne?

Isus a răspuns: Căruia îi voi da eu pâine și întingând i-a dat-o lui Iuda a lui Simon Iscarioteanul.

Dragii mei parohieni,

Iuda avea o fire foarte ciudată: Ziua și noaptea nu să gândia decât numai la bani și iar la bani, la ranguri și la măririi.

Când a intrat în ceata apostolilor, i-a jurat dlui Cristos credință până la moarte cu gândul ascuns: Ca prin dl Cristos să ajungă om bogat și domn mare.

Potrivit cu firea lui el a și ajuns casierul apostolilor. Îi plăcea, să facă tot geșefuri, să târguiască unele și altele, iar cel mai drag lucru pe lume pentru el era punga cu banii; doria, să-i fie totdeauna plină cu vârf și îndesat.

De aceea, când Maria Magdalena a uns picioarele dlui Cristos cu mir scump și le-a șters cu părul capului ei, Iuda a făcut casiereasca observare: Pentru ce nu s'a vândut acest mir cu 300 de dinari și banii să se fi împărțit săracilor.

Evangelistul Ioan adăuge: Nu era doar grija lui de săraci, ci pentru că era fur și pungă avea și ce să punea într'înșă purta«.

Trei ani de zile de-arândul a însoțit Iuda pe Isus și a suferit împreună cu dânsul toate ocările și batjocurile fariseilor și cărturarilor, să înțeleagă, tot numai cu singura nădejde, că dl Cristos să va face regele evreilor pe el și să va face cel mai mare dereglător și atunci apoi îl va fi punga lui vecinic plină cu vârf și îndesat...

Dar dl Cristos habar n'avea de visul lui Iuda, ci spunea mereu: »Impărăția mea nu e din lumea aceasta«.

Dela o vreme Iuda a început, să desnădăduiască și să creadă, că aceea ce el a urmărit, ca apostol cu dl Cristos, în veci nu poate ajunge...

Aici e, dragii mei, puntea, peste care trec toți oamenii, cari să închină lui Mamona, cari să închină banului...

Cu alte cuvinte: Văzând Iuda, că pe cale cinstită, slujind lui D-zeu, nu poate să-și ajungă scopul, s'a hotărât să apuce pe cale necinstită și să slujască Satanei! S'a hotărât să vândă pe dl Cristos fariseilor și cărturarilor și apoi aceștia la rândul lor să-l facă om bogat și domn mare.

Așa a și făcut: Casierul apostolilor a vândut pe »Nevinovatul« lumii fariseilor și cărturarilor făcându-i pentru bagatela sumă de 30 de arginți.

Sfârșitul îl știți:

Iuda cel fără de lege în loc să ajungă om bogat și domn mare, a a svârșit punga cu cei 30 de arginți spurcați... și s'a spânzurat!

Dragii mei parohieni,

Și acum mă întorc către voi și repet cuvintele înțeleptului tuturor vremilor:

»Și voi curăți sunteți, ci nu loți«.

»Cel ce mănâncă cu mine pâine, a ridicat asupra mea călcăiul său«.

»Amin, amin zic vouă, că unul dintre voi mă va vinde pe mine«.

Iuda vânzătorul. Iuda trădătorul!

Nouăsprezece veacuri s'au străcurat de atunci în învălmășagul pestriț al vremilor și n'a fost familie, n'a fost sat, n'a fost oraș pe lume, în care să să fi găsit un Iuda și să nu fi trăsnit mai curând sau mai târziu năpraznic fulgerul în mijlocul lor...

In nouă spre zece sute de ani tot omul, care a făcut ca Iuda, tot omul, care a îndrăznit, să-și tradeze și să-și vândă biserica și neamul, ca Iuda a pățit.

S'a spânzurat sau A fost spânzurat!!

Doamne; Doamnel!

Nu ne lăsa... Păzește strămoșoasca noastră biserică și mult cercatul nostru neam românesc de oameni, ca Iuda vânzătorul, ca Iuda trădătorul.

Amin.

ȘTIRI.

- 1 Aprilie 1918.

Un monument poetului Cerna. Din București ni se scrie: Un cerc de prieteni și admiratori ai poetului Cerna au luat inițiativa ridicării unui monument pe mormântul poetului și au deschis o listă de subscripție în acest scop. Au scris până acum d-nii S. Mehedintzi 500, Emanoil Antonescu 500, I. Rădulescu Pogoneanu 500, Petre P. Negulescu 500, D. Evolveanu 300, I. Al. Brătescu Voinești 100, Al. Țigara Samurcaș 300, C. Lățica 300, C. Șteru 100 lei.

Numire. Din Graz ni se scrie: Cand. med. Liviu Câmpănu, președintele societății române academice »Carmen Sylva«, din Graz a fost numit cu datul de 10 Aprilie a. c. medic auxiliar la clinica de chirurgie din Graz.

Redeschiderea școlilor Albaneze. Din Belgrad se anunță, că în urma demersurilor făcute de ministrul austro-ungar, guvernul s'arb a consimțit la redeschiderea, în ziua de 15 Aprilie, a școlilor albaneze din teritoriile ocupate de sârbi. Aceste școli vor fi sub protectoratul austro-ungar.

Un an dela groaznică catastrofă a Titanicului. La noapte se'implinește tocmai anul decând »orașul plutitor« Titanic a fost înghițit de valurile mării împreună cu atâtea sute de pasageri, cari - în cea mai mare parte - făceau o călătorie de plăcere din Southampton, la New-York, fără să se gândească măcar la catastrofa ce aștepta pe acest colos plutitor, care, se credea că nu poate fi învins nici de furia și nici de celelalte dificultăți ale mării. Dar în noaptea friguroasă de 14 spre

15 a lunii Aprilie, Titanicul, lovit și spart de blocul de gheață - cu toate sfârșirile marinarilor - se lasă tot mai adânc în afundul oceanului, ducând 'cu el sutele de călători însălbăticiți de groază. Blocul de gheață trece nepăsător, văzându-și de drum, inconștient de catastrofa, ce o provocase, iar valurile mării, după ce au înghițit atâtea vieți și comori, se domolesc satisfăcute, ascunzând în afunzimea lor vaporul devenit sicriu. Și-n acest mormânt fără cruce, au fost îngropate de vii aproape o mie și jumătate de persoane.

Acum din prilejul împlinirii unui an de la această nenorocire, cea mai mare în felul său; văduvele lui Jacques Futrelle, Henry Harris și Georg Thoma, toți 3 periți în noaptea amintită, vor pleca cu un jacht la locul unde soșii lor au perit împreună cu ceilalți călători și chiar la locul și în ora în care s-a petrecut catastrofa, vor lăsa flori și cununii în afunzimea oceanului, încoronând astfel mormântul comun al celor aproape o mie și jumătate de nenorociți.

Un nou record în aviațiune. Alaltaeri s-a făcut peste canalul Mancei pentru prima dată un zbor - dus și întors - cu aeroplanul, având un pasager și fără să aterizeze. Pilotul e aviatorul Gustav Hamel. A făcut ascenziunea la Dover, cu un Floriot, și sburând la Calais, s-a îndreptat spre orașul Dünkirchen, asupra căruia a făcut mai multe virajuri, apoi s-a întors la Dover, planând la o înălțime de 3000 pași. Aparatul a străbătut 120 mile engleze în 92 minute.

Țarul Rusiei va vizita Berloul. »Le Gaulois« anunță că țarul Nicolae al Rusiei va veni luna viitoare la Berlin. În această călătorie însă nu va fi însoțit și de țarină, deoarece aceasta e în convalescență.

Advocat român în Viena. Dl Dr. Florea Lupu și-a deschis biroul advocat în Viena (I, Singerstrasse 6). Dl Dr Florea Lupu este singurul avocat român în Viena.

Grava acuza contra regelui Nichita. Cunoscutul publicist german, Max Harden publică în unul din ultimii numeri ai revistei »Zukunft« un articol infamant la adresa regelui Nichita al Muntenereiului. Publicistul spune, că regele Nichita, înainte de izbucnirea războiului, juca cu multă încăpăținare la bursele din Paris și Viena. Banca vieneză, cu care era în relațiuni, juca speculând iar în vreme ce se făceau tratativele diplomatice, Nichita a anunțat banca despre ziua, în care va începe războiul și așa a câștigat 4 milioane franci. Atât nu i-a fost de ajuns, ci s-a apucat de asediul Scutarilor pentru a storcea puterilor alte 20 milioane.

Afacerrea călugărului Palici. Am amintit la timp despre uciderea călugărului catolic Palici de către soldații sârbi. După cum se anunță acum din Belgrad, biroul presei află din Djakova că făcându-se autopsia cadavrului lui Palici de către trei medici: doi muntenegreni și un sârb, în fața conzuliilor, - s'a constatat, că Palici a fost ucis dela o mare distanță de multe focuri, dar nu s-au găsit urme de lovituri și baloante.

Întura mării lui Dzeu. Ni se scrie: Dșoara Eugenia Pop a dăruit biseriei gr. cat. din Riciul de Câmpie o perină de divan brodată, care s'a pus la loterie, cuprinzând 46 numeri, de câte 2 Cor. Avizăm pe cei ce nu au putut participa la tragerea loteriei, că perina a câștigat-o dna Victoria Bogdan din Lechinioara, iar suma colectată de 92 Cor. s'a alăturat la fondul pentru împodobirea bisericii noastre. Adresăm mulțumiri dșoarei Eugenia Pop precum și tuturor colectanților pentru acest dar făcut sfintei biserici. - Curatorul bisericesc.

Bande bulgare în ținuturile ocupate de greci. O scrisoare din Salonica cu data de 24 c. v spune următoarele: Bulgarii din ținuturile ocupate de greci sunt foarte nemulțumiți de purtarea barbară a acestora. Mulți din ei din ținuturile Castoria, Cailar, Vodena, Săbasco, Ghevgheli etc. au eșit la munte formând bande, cari hărădesc pe greci. Fostii voievozi: Leontief, Tanef etc. s'au pus în fruntea lor. Guvernul grecesc e foarte îngrijit de asta. Două divizii bulgare au sosit la Dairan (30 km. departe de Salonica). Grecii au pus în vedere bulgarilor, ca să nu mai transporte trupe în Salonica și căt de curând să remită pe cele existente. Bulgarii, ca răspuns la toate astea, au spus că vor aduce și funcționari civili. Lumea consulară și comercială e foarte îngrijită, mai ales că certurile dintre greci și bulgari au ajuns la paroxism.

Corul mândștirii române din Alba-Iulia aranjează un concert împreună cu producțiune teatrală Luni, în 28 Aprilie st. n. 1918, (a doua zi de Paști), în sala cea mare a Redutei orașenești, (Chiosc) sub conducerea

d-lui învățător Mahall Hurducaciu. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice.

Programul se alcătuiește din coruri și din piesa »O Sămbătă norocoasă« în 4 acte, de I. V. În fine: »Tanasă Torallă la dispoziție«, monolog predat de Iancu Perian.

După producție urmează dans. În pauză se va juca: »Călușerul« și »Bătuta«.

Impământenirea. Din București ni se scrie, că d-l Aurel Muștea farmacist, fiul d-lui Inv. I. r. C. Muștea, a fost împământenit de corpurile legiuitoare ale României, devenind cetățean român.

»Bravura« unui ofițer rus. Baronul Köhne, locotenent și aghiotant al comandantului circumscripției militare Irkatz, a pălmuit alaltaeri într'un restaurant din Petersburg pe un ctelner. Când publicul a luat partea ctelnerului, ofițerul a tras sabia. După ce i s'a luat sabia, a tras cu revolverul asupra publicului, care a început să fugă. A fost desarmat din nou și arestat de către comandantul pieții. Incidentul a produs o penibilă impresie în Petersburg.

Invitare la abonament.

Cu 1-a Aprilie 1918 se deschide un nou abonament la

»Gazeta Transilvaniei«

pe cvartalul al doilea

la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii ziarului nostru. Îi rugăm pe toți a se îngriji de trimiterea la timp a prețului de abonament, ca să nu fim siliți a sista trimiterea ziarului.

Pe credit »Gazeta Transilvaniei« nu se dă la nime.

Deși »Gazeta« și-a mărit formatul și a introdus îmbunătățiri, împreună cu mari spese,

Prețul abonamentului

a rămas acelaș, ca până acum, anume:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIA.

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Sfintire. Aflăm cu plăcere că d-l Nicolae Furnică, învățător la școlile noastre primare și cand. de preot a fost sfintit eri de L. P. S. Sa Mitropolitul Ioan Meșianu întru diacon.

Sedinta festivă aranjată de societățile de lectură ale elevilor dela școlile noastre în sala cea mare a liceului - a avut o răsunătoare multămitoare.

A fost deschisă de dl prof. Dr. Ioan Baciu, care a invitat elevii, ce părăsesc în acest an școlile noastre ca să grijească de caracterele lor și să se nizuiească ca prin munca lor să întreaacă pe actualii dascăli în fapte folositoare pentru neamul nostru.

Corurile elevilor conduse de dl prof. G. Dima au fost ascultate cu interes, deși s'au cântat și bucați - colinde și hore, - pe cari le am auzit acum 10-11 ani.

A plăcut conferința elevului Aurel Neguș, care cu pricepere a schițat curenteale mai nouă din literatura românească.

Elevul O. Russu încă s'a străduit ca să satisfacă publicul, dar n'a prea răsunat din motivul că în conferința sa a încercat să discute teorii cari pretind un studiu îndelungat și o experiență temeinică ca să le poți pricepe. Ar fi fost mai interesantă o conferință, care ar fi tratat un suiet luat din viața economică pură a neamului nostru. Poezia »Kugămintea din urmă« a fost deadreptul nenorocit aleasă. E așa de tocită această declamațiune »Ești schilav tot«... Om cerșitor... sună așa de caraghios, de lugubru, parcă d'într'adins căută unii și alții ca să reflecteze prin prisma acestei poezii triste pe nenorocitul nostru neam, fără un ideal mai înalt și fără o mândrie mai pronunțată națională.

Convocăm de nou adunarea generală a societății comercianților români din Brașov pe Duminecă în 7/20 Aprilie 1918 la 11 oare a. m. în cancelaria secretarului societății I. Lengeru. Ioan Săbădeanu, președinte.

Epidemia porcină încetând pe teritoriul Brașovului târgul de rămători se va putea ținea.

Apollo-Bioskop. Marți și Miercuri în 15 și 16 Aprilie. Săriile unchiului

Duczi. Svițera, Iarna. O fată bine păzită (umor). Cel mai nou slager: »Cea mai nouă metodă de cură a unchiului Duczi (umor). Părul minunat (dramă în 1 act). Cea mai frumoasă fotografie cinematografică: »Luptele inimii« (dramă socială senzațională în 2 acte). A-fără din program: Aventurile sub-locotenentului Brinken (mare dramă din viața ofițerilor, în 2 acte).

Joi și Vineri program nou.

Atragem atențiunea asupra publicațiunilor oficiului de dare al orașului de pe pag. 4.

Cărți și reviste.

Au apărut:

»Volintirii« de Ion Dragoslav, un splendid volum de peste 200 pagini, cuprinzând povestirile alese, pline de farmec ale unuia dintre cei mai de seamă povestitori ai noștri de azi. Domnul Ion Dragoslav, pe care și publicul ardelean îl cunoaște îndeajuns, mănău este cu o dibăcie neîntrecută condelul și îl reușește să prindă în vorbe măestrelor amintirile sale așa de plastic, așa de distractiv, cum dela nemuritorul Ion Creangă n'a succed nici unui scriitor român. »Volintirii« a apărut în editura »Librăriei Naționale« S. Bornemisa din Orăștie și se poate comanda pentru suma de cor. 190 franco.

»Misterul Poetului.« de Antonio Fogazzaro, cel mai splendid roman al marelui scriitor italian cu renume mondial, în care se zugrăvește într'un mod fermecător iubirea platonice și curată a două suflete, pe cari însuș Dumnezeirea le predestinează, ca să fie unul al celuilalt. E tradus de domnul D. Tomescu, redactorul »Luminii literare«, într'o limbă plină de poezie și neaoșă românească. A apărut în editura »Librăriei Naționale« S. Bornemisa din Orăștie și se poate comanda pentru suma de cor. 2- franco.

Din bibl. soc. »Steaua« au apărut următorii numeri:

No. 29 Fovestea Cerului de Victor Anestin, No. 30 Povestiri de I. Agărbiceanu, No. 31 Boalele mai de seamă ale vâtelor și lecuirea lor de N. Filip prof. de zootehnie, No. 32 Ostași noștri, poesii de V. Alexandri, cu o precuvântare de Ion Kallanderu, No. 33 Fovestea asupra alegerii, îngrijirii și mulgerii vacilor de lapte de N. Filip, No. 34 Istoria literaturii române moderne (part. I, 1821-1866) de prof. N. I. Apostolescu, director de litere la Sorbona.

ULTIME ȘTIRI.

Ruscluc, 13 Aprilie. Intr'un interviu recent Danew, vorbind despre rezultatul conferinței din Petersburg, a declarat, că România va căpăta Siliștria și o fașie mai mică de pământ la coasta Mării-Negre.

Deși țin de nejuste cererile României - a zis Danew, - totuși trebuie să constat că nu urăsc România, fiindcă ea, cu toate cererile ei nedrepte, a procedat cavalereste față de noi și după părerea mea e cu mult mai la loc să onorăm pe un contrar-cavaler, decât pe un astfel de prietin, care ne fură. Pe lângă aceste noi suntem avizați la sprijinul României, căci numai cu ajutorul ei vom putea să ne validăm voința noastră în Balcani.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisco & Comp

Redactor responsabil: Ioan Brolea.

Cursul la bursa din Viena.

Din 12 Aprilie 1918.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes entries like Renta uag. de aur 4%, Renta de coroane ung. 4%, Impr. căil. fer. ung. in aur 3 1/2%, etc.

Nr. 4145/913

Publicațiune.

referitoare la fasonarea venitelor din camete și rente.

Venitele, cari cad sub darea de camete și darea de rentă trebuie fasonate din partea celor ce le folosesc sau din partea persoanelor morale până în 20 Aprilie 1913. Acei însă, cari au înaintat deja pe anul 1913 fasonarea, nu sunt, datori a mai înainta alta.

Obiect pentru darea de camete și rentă formează ori-ce avere, care nu e supusă nici mijlocit, nici direct la dare, pe pământ, nici pe pământ, nici pe pământ, nici de casă, nici de câștig, precum la darea, care au să o plătească întreprinderile reuniunile, cari sunt obligate a depune socoteală publică, cu deosebire formează obiect pentru dare de camete și rente tot soiul de camete, quote și dividende care le primește vre-un locuitor al acestei țări (individ sau persoană morală) din următoarele izvoare de venit, anume:

- Din rente viagere fie din țară sau streinătate, din provăderi pentru starea de revărsire sau din rente pentru rudenii;
- Din capitale asigurate prin amanete sau intabulare sau prin simple obligățiuni, cambii sau și alt soiul de contrete dacă banii sunt dați împrumut fie în țară sau în streinătate, tot asemenea și de capitale fideicomisionale, familiare sau fundaționale;
- Din drepturi ce sunt încorporate pe pământuri din țară, cari însă nu sunt supuse dării de pământ;
- Din acții din țării streine fie fonciere, urbane, industriale, sau comerciale.
- Din obligațiuni de stat, sau
- obligațiuni de ale comitatelor, dacă au-șe eliberate de dare prin vre-o lege specială;
- Din venitele, ce se trag pe baza de avisuri, cărțile de de puneri, alte documente de depuneri sau pe baza de contocurenturi după banii depuși spre fructificare la institute de credit, cari pe baza statutelor lor primesc și depuneri, mai departe la case de păstrare și la toate institutele de credit, cari fac și acțiuni de păstrare de bani.

Contribuabilii sunt scutiți de a se face fasiuni despre venitele din următoarele capitale anume:

- din obligațiunile de stat numite mai sus;
- din cametele după obligațiunile de prioritate supuse dării;
- din cametele capitalelor asigurate pe intabulare cari le au împrumutat întreprinderilor și reuniunile obligate de a da socoteală publică.

Darea de camătă după aceste camete le plătește în cazul a) Statul, în cazul b) și c) societatea care plătește cel i ce trage camătă și o traspune la perceptorat.

Venitul din capitalele așezate la institute de bani menționate sub g) proprietarii acestori bani de asemenea au-șe obligați a face fasiuni.

Pentru aceasta însă institutele de bani sunt datoare:

- A arăta suma cametelor plătite după capitale a-le arăta la fiecare pătrar de an în Martie, Iunie, Septembrie și Decembrie;
- a arăta la perceptoratul regesc suma cametelor capitalizate tot la jumătate de an și totodată a-și trimite darea ce cade pe acele camete, sunt îndreptățite a reținea din cametele plătite sau capitalizate suma dării plătite.

Fiind-că darea de camete și rente este a-se satori totdeauna pe baza cametelor folosite în anul ce premerge anului de dăduit: de aceea pentru satorirea dării pe 1913 treb e fasonat venitul de camete și rente din anul 1912.

Darea de camete și rente se satoriește pentru contribuabili totdeauna în localitatea unde și are locuința permanentă.

Contribuabili cari izvoarele lor supuse dării de camete și rente le fasonază cu intenție de a prescurta Statul în venitele — sale fie în scris sau verbal — sau cari ascund izvoarele lor de venit prin aceea că sau le rețac sau spun mai puțin se pedepesc în sensul art. de lege XI. din 1909 §. 93.

Brassó, Aprilie 1913.

Perceptoratul orașenesc.

Nr. 4145/1913.

Publicațiune.

în afacerea fasonării venitelor din partea celor antreprenori sau reuniuni, cari sunt obligați de a depune socoteala publică.

Antreprizele și reuniunile din țările aparținătoare coroanei ungare, întemeiate pe câștig ca instituțiuni industriale, comerciale sau puse în exploatare — fie de indigeni sau de streini cu alte scopuri însă tot cu intențiuni de câștig, dacă sunt obligate de-a pune socoteala în public sau de a plăti dare după venitul afacerii lor în sensul art. de Lege XXIV,

Directorii sau conducătorii de afaceri dela antreprizele sau reuniunile obligate de a depune socoteala în public sunt datori a înainta fasonarea până în 15 Mai 1913 și a alătura resp. la plățirea și la distribuirea intereselor precum și bilanțul despre produsul (contul câștigului și el pierderii) antreprizei sau a reuniunii)

În caz că în bilanțul despre produs este cuprins și produsul celor afaceri cari sunt înființate ca filiale în alte comune — și care în sensul §-lu 9 al art. de lege XXIV din 1875 sunt a se taxa separat cu dare, împrejurarea aceasta are a se menționa separat cu deosebire produsul resp. venitul ce cade pe afacerea din filială.

În interesul stabilirii corecte a bazei dării să se mai adreseze la fasiune încă următoarele:

1. Conspicuit hârtiilor de stat sau al altor hârtii de valeare libere de dare, cari formează proprietatea antreprizei.
2. Un conspect din concludul adunării generale referitor la ștergerea pretențiilor neincasabile.

Toate acele antreprize sau reuniuni, cari sunt obligate a depune socoteala publică și ale căror direcțiuni cu ocazia conscrierii celor obligați la dare și a obiectelor de dăduit, vor fasona verbal sau în scris în mod neadevărat sau vor tănu, or dă fasiuni false despre izvoarele de venit, ce cad sub dăduire, dacă se dovedește, că au fasonat cu intenție de a prescurta erariul statului, vor fi pedepsiți pentru transgresiune în afaceri de accize, comise prin tănuire totală sau parțială a obiectului de dăduit în sensul §-lui 93 din art. de lege XI Nr. 1909.

Brassó, Aprilie 1913.

Perceptoratul orașenesc.

Nr. 4145/913.

Publicațiune

referitor la fasonarea venitelor aparținătoare la darea de venit de cl. IV.

Amploriații de stat, amploriații judecătorești, amploriații vre-unei fundațiuni comune, oficiantii comunali, oficiantii bisericești, oficiantii unei societăți, sau oficiantii privați, oficiantii, canceliști, personal cari în luna April 1913 trag leafă fixă sau penziune sau gratificațiune, conducătorii de prăvălii, cari sunt aplicați coestant, îngrijitori, manipulatori, comptabili, cassari și peste tot toate acele calfe și toți lucrătorii auxiliari cari au leafă lunară mai mare de 80 cor., precum și preoții, cari au leafă fixă, profesori, învățători, instructori, scriitori, artiști, servitori de cancelarie etc. sunt obligați ca să indice în foaia de fasonare, ce li se va trimite grațuit, venitul aparținător în darea de venit de cl. IV. afară de aceea direcțiunile întreprinderilor și a institutelor, primăria, cassa, proprietarii de pământ sau de prăvălie, dela cari contribuabilii își trag plata, încă se pot obliga, ca despre persoanele aplicate la dâșii sau în prăvălia lor, să înainteze o listă cu numele și plata respectivilor la comisia pentru satorirea dării.

Plătitorii de dare au să arete în foaia de fasonare pe baza datelor din a. c. sau a unui antecedent pesto tot leafa ordinară, penziunea, gratificațiunea sau competența de onoare, cu un cuvânt toate acele venit, cari le fac în urma oricăruia serviciu împreunat cu oficiul lor fie în bani gata, sau în naturalii, sau în alte beneficii

De sub fasonarea acestor venit nu sunt scutite nici chiar acele competențe, pentru cari nu se platește dare, deoarece numai persoanele competente de a satori și prescrie darea sunt chemate de-a judeca, că vre-un câștig oare-care în bani gata sau un venit în naturalii sau alte venit cad în sfera dării de venit de cl. IV. sau nu.

Prin fasonarea falsă a venitelor aparținătoare dării de venit de cl. IV. cu intențiunea de a păgubi statul (§. 31. din art. de lege XXIX. 2875) se comite transgresiune în contra venitelor statului, care se pedepsește 1—8-ori cu suma cu care a voit să păgubească statul, Suma care o constatează definitiv organele competente pentru satorirea dării, se consideră drept sumă cu care s'a păgubi statul, oficiantii întreprinderilor publice cari sunt deobligate a da socoteală publică, asemenea și cei a Reuniunilor nu fasonază, ci întreprinderile și reuniunile respective sunt obligate a fasona venitele acelora, de a incasa dela dâșii darea de venit aruncată și a o plăti la cassa statului în quartele de an.

Ofiterii oficiantii și amploriații, cari își trag plata dela stat sau dela cassa vre-unei fundațiuni publice manipulată de stat, nu sunt obligai să fasoneze, darea de venit a acestor contribuabili o satoriește oficiul financiar și 9 incasează în cassa comună prin detrageri lunare.

Dacă cineva ore mai multe venit cari aparțin dării de venit de clasa a IV., atunci toate aceste venit se contrag și după suma contrasă se preacrie darea de venit de clasa a IV-a.

Brassó, 3 Aprilie 1913.

Perceptoratul orașenesc.

Nr. 4145—1913.

Publicațiune

referitoare la fasonarea venitelor aparținătoare la darea de câștig cl. a III.

Toți contribuabilii sunt obligați de a fasona până în 20 Aprilie 1913 venitul curat după câștigul și afacerea sa, cari pe anii 1912—1913 nu sunt taxați cu darea de venit clasa III-a pe timpul dela înființare, adevă pe timpul existenței aceleia,

Ca câștig curat se consideră partea aceea a venitelor din afacere sau ocupațiune, care restează după ce se detrag spesele necesare pentru continuarea afacerii sau ocupațiunii; acele spese însă a proprietarului afacerii sau preste tot a plătitorului de dare, cari nu sunt în legătură nici cu afacerea, nici cu ocupațiunea, ci se recer pentru susținerea sa, sau a familiei — nu vin dresate din venitul agonisirii,

Dacă cineva trage venit din mai multe întreprinderi și izvoare de agonisire sau de venit, este obligat de a fasona separat despre fieștecare întreprindere, afacere sau agonisire.

Acei plătitori de dare, cari lucrează cu calfe, trebuie să alătoreze la fasiune și o listă despre lucrători, în care e de-a se induce prompt numele respectivilor, ziua intrării în serviciu, și leafa lunară stu anuală.

Acel plătitor de dare, care intră în șirul plătitorilor a dării de venit de cl. a III., numai după conscrierea contribuabililor și a obiectelor de dare este obligat să-și înainteze fasiunea în decurs de 2 luni de zile, numărate dela ziua deschiderii afacerii sale, supuse dării.

Listele pentru fasonarea venitelor aparținătoare dării de venit de cl. III., precum și a calfelor aplicate în afacere, se dau plătitorilor de dare gratis din partea antistii (perceptoratul orașenesc).

Cei ce fasonază sunt obligați a umplea toate rubricile din listă, și ca dovadă că singuraticile date le-au publicat punctuos și conștiențios, în loc de jurământ își dau cuvântul de onoare ca cetățean, își subscriu numele, adăugând ziua și locul.

Această fasiune trebuie subșternută antistiei comunale (perceptoratului orașenesc) în decursul termenului mai sus amintit.

Toți acei plătitori de dare, cari cu ocaziunea conscrierii contribuabililor și a obiectelor de dare, fasonază fals în scris sau verbal despre afacerile, întreprinderile, câștigurile și izvoarele de venit, cu scopul de-a păgubi statul, s-au deneagă acestea, sau își bazează fasiunea pe date a căror falsitate se poate documenta, prin denegearea în arte, sau peste tot a singuraticilor obiecte de dare, comit transgresiunea în contra venitelor statului și se pedepsește în sensul §-lui 93 al art. de lege XI din 1909.

Brassó, 1913 April.

Perceptoratul orașenesc.

Neu! Neu!

Kitt universal Emaille-Salvator

de 1000-ori probat.

Cel mai bun preparat de a repara emailu ars al vaselor de tinichea, tuc, cimentează durabil obiecte de sticlă, marmoră, porcelan și faianță. Asemenea care sunt cu metal s. e. Lampe de petrol Emaille-Salvator este scutit de foc și apă.

Indispensabil la economii de casă. Prețul per pachet 40 fill.

Depozit general pentru Ungaria

E. Weisskircher
Cernat.

Se capătă la prăvălii de băcănie și mărunțisuri dela orașe și sate. În Brașov se capătă la: Drogueria Jul. Teutsch, Drag. Lang & Theil, Drogueria med. C. H. Neustädter. Revanzătorilor rabat.

Ioan Apfelbach

BRAȘOV, Strada Porții 18.

(La regele guțerilor.)

Vă recomand magazinul meu mare de ciorapi de bărbați, dame și copii și ciorapi de turist, cămăși albe și colorate de turist, Ismene lungi și scurte până la genunchi. Guleri marjești și oravate moderne. Umbrele, Toileți și Parfumerie. Vă servesc solid și sigur.

52.38

In asortiment bogat.

Cărucioare de copii. --
Cărucioare sport.
Paturi de copii.
Lăvare de copii.
Scaune pentru copii care se pot deplasa.
Cărucioare de păpuși,
Paturi de păpuși.

Rogojni de lemn pentru camere de bce.
Ștergătoare de lemn.
Măsuțe împodobite.
Cuere pentru curățarea hainelor.
Cuere de haine.

Paturi de fer și alamă.
Cavalete.
Paturi cu jarnire.
Paturi cu cutii
Lăvare.

Dulap de noapte.
Stative de haine.
Saltele de sărmă.
Afrigie în trei părți.
Saltele cu păr de cal.

Scaune pentru grădini.
Lăvare pentru grădini.
Mese cu paravan.
Paviloane pentru grădini

la

Czell & Frank

Strada Vămei 34.

Se capătă cu preț și condiții convenabile, pe lângă plățire și în rate,

masini de cusut, fabricat de rangul prim, mobile de lemn și fer, tablouri, oglinzi, ciasornice de părete și buznar, tacămuri de argint de china, garnituri de salon, saltele de divan, păzături de tot felul, covoare, plapome, rochi, haine de bărbați și băieți și după măsură. Mare asortiment în stindarde naționale

Szölösy Zs.

Brașov, strada Porții 69